

PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY
ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. JÓZEFA SZYMCZAKA W CZŁUCHOWIE
ROK SZKOLNY 2024/2025

Podstawa prawna:

- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 900).
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn.: tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 172).
- Ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.).
- Ustawa z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 700).
- Ustawa z 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. z 2022 r. poz. 1700 ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1604).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu

przeciwdziałania narkomanii (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1449).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 356 ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2018 r. poz. 467 ze zm.).
- art. 22b i 22c ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczości na tle seksualnym i ochronie małoletnich;
- Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1943 ze zm.).
- Statut Zespołu Szkół Technicznych im. Józefa Szymczaka w Człuchowie.

Priorytety polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2024/2025

- **Edukacja prozdrowotna w szkole** - kształtowanie zachowań służących zdrowiu, rozwijanie sprawności fizycznej i nawyku aktywności ruchowej, nauka udzielania pierwszej pomocy.
- **Szkoła miejscem edukacji obywatelskiej**, kształtowania postaw społecznych i patriotycznych, odpowiedzialności za region i ojczyznę. Edukacja dla bezpieczeństwa i proobronna.
- **Wspieranie dobrostanu dzieci i młodzieży, ich zdrowia psychicznego**. Rozwijanie u uczniów i wychowanków empatii i wrażliwości na potrzeby innych. Podnoszenie jakości edukacji włączającej i umiejętności pracy z zespołem zróżnicowanym.

- **Wspieranie rozwoju umiejętności cyfrowych uczniów i nauczycieli**, ze szczególnym uwzględnieniem bezpiecznego poruszania się w sieci oraz krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie. Poprawne metodycznie wykorzystywanie przez nauczycieli narzędzi i materiałów dostępnych w sieci, w szczególności opartych na sztucznej inteligencji, korzystanie z zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej.
- **Kształtowanie myślenia analitycznego poprzez interdyscyplinarne podejście do nauczania** przedmiotów przyrodniczych i ścisłych oraz poprzez pogłębianie umiejętności matematycznych w kształceniu ogólnym.
- **Wspieranie rozwoju umiejętności zawodowych oraz umiejętności uczenia się** przez całe życie poprzez wzmocnienie współpracy szkół i placówek z pracodawcami oraz z instytucjami regionalnymi.
- **Praca z uczniem z doświadczeniem migracyjnym**, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego.

Wstęp

Szkolny program wychowawczo-profilaktyczny realizowany w Zespole Szkół Technicznych im. Józefa Szymczaka w Człuchowie opiera się na koncepcji pracy szkoły i wynikających z niej wartości, zasad przyjętych przez radę pedagogiczną, radę rodziców i samorząd uczniowski. Treści szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego są spójne ze statutem szkoły i wewnątrzszkolnym systemem oceniania. **Istotą działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły jest współpraca całej społeczności szkolnej oparta na założeniu, że wychowanie jest zadaniem realizowanym w rodzinie i w szkole, która w swojej działalności musi uwzględniać zarówno wolę rodziców, jak i priorytety edukacyjne państwa. Rolą szkoły, oprócz jej funkcji dydaktycznej, jest dbałość o wszechstronny rozwój każdego ucznia oraz wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny. Wychowanie rozumiane jest jako wspieranie uczniów w rozwoju ku dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Proces wychowania jest**

wzmacniany i uzupełniany poprzez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.

Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły tworzy spójną całość ze szkolnymi programami nauczania i uwzględnia wymagania opisane w podstawie programowej.

Podstawowym celem realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego jest wspieranie uczniów w rozwoju oraz zapobieganie zachowaniom problemowym, ryzykownym, szkodliwym dla zdrowia i bezpieczeństwa. Ważnym elementem realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego jest kultywowanie tradycji i ceremoniału szkoły.

Program wychowawczo-profilaktyczny został opracowany na podstawie diagnozy potrzeb i problemów występujących w środowisku szkolnym, z uwzględnieniem:

- ❖ wyników nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora;
- ❖ wniosków z pracy pedagoga szkolnego i pedagogów specjalnych oraz pracy wychowawczej nauczycieli (sprawozdania z pracy);
- ❖ ewaluacji wcześniejszego programu wychowawczo-profilaktycznego realizowanego w roku szkolnym 2023/2024;
- ❖ wniosków i analiz z pracy zespołu wychowawczego, zespołów przedmiotowych;
- ❖ uwag, spostrzeżeń, wniosków nauczycieli, uczniów, rodziców;
- ❖ Standardów Ochrony Małoletnich opracowanych dla ZST w Człuchowie.

Podstawowe zasady realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego obejmują:

- ❖ powszechną znajomość założeń programu – przez uczniów, rodziców i wszystkich pracowników szkoły;
- ❖ zaangażowanie wszystkich podmiotów szkolnej społeczności i współpracę w realizacji zadań określonych w programie;
- ❖ respektowanie praw wszystkich członków szkolnej społeczności oraz kompetencji organów szkoły (dyrektor, rada rodziców, samorząd uczniowski);
- ❖ współdziałanie ze środowiskiem zewnętrznym szkoły (innymi szkołami, instytucjami wspierających działalność wychowawczą i profilaktyczną szkoły);
- ❖ współodpowiedzialność za efekty realizacji programu.

Misja szkoły

Misją szkoły jest kształcenie i wychowanie w duchu wartości i poczuciu odpowiedzialności, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata, kształtowanie umiejętności nawiązywania kontaktów z rówieśnikami, także przedstawicielami innych kultur. Szkoła zapewnia pomoc we wszechstronnym rozwoju uczniów w wymiarze intelektualnym, psychicznym i społecznym, zapewnia pomoc psychologiczną i pedagogiczną uczniom. Misją szkoły jest uczenie wzajemnego szacunku i uczciwości jako postawy życia

w społeczeństwie i w państwie, w duchu przekazu dziedzictwa kulturowego i kształtowania postaw patriotycznych, a także budowanie pozytywnego obrazu szkoły poprzez kultywowanie i tworzenie jej tradycji. Misją szkoły jest także przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych, kształtowanie postawy odpowiedzialności za siebie i innych oraz troska o bezpieczeństwo uczniów, nauczycieli i rodziców.

Sylwetka absolwenta

Dążeniem szkoły Zespołu Szkół Technicznych im. Józefa Szymczaka w Człuchowie jest przygotowanie uczniów do efektywnego funkcjonowania w życiu społecznym, zawodowym oraz umiejętność podejmowania samodzielnych decyzji w poczuciu odpowiedzialności za własny rozwój. Uczeń kończący szkołę, posiada następujące cechy:

- ❖ **jest przygotowany do wykonywania zawodu, podjęcia pracy zawodowej,**
- ❖ kieruje się w codziennym życiu zasadami etyki i moralności,
- ❖ zna i stosuje zasady dobrych obyczajów i kultury bycia,
- ❖ szanuje siebie i innych,
- ❖ jest odpowiedzialny,
- ❖ zna historię i kulturę własnego narodu i regionu oraz tradycje szkoły, przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny życia,
- ❖ zna i rozumie zasady współżycia społecznego,

- ❖ jest tolerancyjny,
- ❖ korzysta z różnych źródeł wiedzy i informacji, racjonalnie wykorzystuje narzędzia i technologie informatyczne,
- ❖ jest ambitny, kreatywny, odważny, samodzielny,
- ❖ posiada wiedzę na temat współczesnych zagrożeń społecznych i cywilizacyjnych, podejmuje odpowiedzialne decyzje w trosce o bezpieczeństwo własne i innych,
- ❖ szanuje potrzeby innych i jest chętny do niesienia pomocy,
- ❖ radzi sobie z niepowodzeniami (zna narzędzia wsparcia, wie gdzie zwrócić się o pomoc),
- ❖ integruje się z rówieśnikami i prawidłowo funkcjonuje w zespole,

Działalność wychowawcza szkoły obejmuje w szczególności:

- współdziałanie całej społeczności szkoły na rzecz przekazania uczniom wiedzy i kształtowania umiejętności, postaw określonych w wyżej opisanej sylwetce absolwenta;
- kształtowanie systemu wartości, w którym zdrowie i odpowiedzialność za własny rozwój są kluczowe w życiu, a decyzje w tym zakresie podejmowane są w poczuciu odpowiedzialności za siebie i innych;
- zwalczanie i przeciwdziałanie przemocy, agresji i uzależnieniom;

- współpracę z rodzicami lub opiekunami uczniów w celu budowania spójnego systemu wartości oraz kształtowania postaw prozdrowotnych i promowania zdrowego stylu życia oraz zachowań proekologicznych;
- wzmacnianie wśród uczniów i wychowanków więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną;
- budowanie poczucia tożsamości regionalnej i narodowej; przygotowanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w kulturze i sztuce narodowej i światowej;
- kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji między uczniami a nauczycielami i wychowawcami oraz nauczycielami/wychowawcami a rodzicami/opiekunami;
- wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców oraz rodziców lub opiekunów;
- kształtowanie u uczniów postaw prospołecznych, m. in. poprzez możliwość udziału w działaniach z zakresu wolontariatu (niesienie pomocy innym), przedsięwzięciach wewnątrz- i międzyszkolnych propagujących wartości szacunku, odpowiedzialności, bezinteresowności itp.;
- **wspieranie integracji rówieśniczej, w tym z uczniami z innych krajów, uchodźcami;**
- **pomoc uczniom - obcokrajowcom w wyrównywaniu braków edukacyjnych, umożliwienie udziału w dodatkowych zajęciach wychowawczych oraz nauki języka polskiego;**

- minimalizowanie negatywnych skutków sytuacji kryzysowej wywołanej działaniami wojennymi na terenie Ukrainy, w jakiej znaleźli się uczniowie przybyli z tego państwa.

Działalność profilaktyczna szkoły obejmuje:

- Wspieranie wszystkich uczniów w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania środków odurzających (substancji psychoaktywnych);
- wspieranie uczniów, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na ryzyko zachowań ryzykownych;
- wspieranie uczniów, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia;
- realizowanie wśród uczniów oraz ich rodziców/opiekunów programów profilaktycznych i promocji zdrowia dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych oraz realizowanych celów profilaktycznych, rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji, o którym mowa w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii;
- ochrona uczniów i niezwłoczne wsparcie w przypadku przestępstw na tle seksualnym - Działania według Standardów Ochrony Małoletnich;

- **ochrona uczniów - cudzoziemców w sytuacjach trudnych i kryzysowych dla nich, utrudniających adaptację do nowego środowiska (szkolnego, pozaszkolnego):**
- **kształtowanie nawyków prozdrowotnych, w tym dbałości o zdrowie psychiczne oraz umiejętne sięganie po narzędzia wsparcia w sytuacjach trudnych (wsparcie rodziny, szkoły):**
- kształtowanie umiejętności radzenia sobie w "zdrowy sposób" z trudnymi stresogennymi sytuacjami i wynikającym z nich napięciem emocjonalnym;
- eliminowanie wśród uczniów agresji i przemocy rówieśniczej, w tym cyberprzemocy;
- uświadamianie i eliminowanie niebezpieczeństw związanych z nadużywaniem komputera, Internetu, telefonów komórkowych itp.,
- przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia i zaspokajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, wzmocnienia wiary w siebie, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej (realizowane podczas lekcji wychowawczych oraz zajęć warsztatowych jako dodatkowych zajęć pozalekcyjnych);
- doskonalenie zawodowe nauczycieli i wychowawców w zakresie realizacji szkolnej interwencji zaradczej i profilaktycznej w przypadku podejmowania przez uczniów zachowań ryzykownych.

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

I. Kształtowanie człowieka ogólnie wykształconego, przygotowanego do kontynuowania nauki

Cele	Zadania szkoły	Termin realizacji	Osoby odpowiedzialne	Sposób realizacji
Uczeń świadomie stawia sobie cele i dąży do ich realizacji	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie mocnych i słabych stron ucznia; - pomoc uczniom w ukierunkowaniu ich wyboru dalszej ścieżki edukacyjnej i zawodowej; - wskazywanie uczniom autorytetów, kształtowanie hierarchii wartości i światopoglądu zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami życia społecznego; 	Cały rok	Nauczyciele/ wychowawcy, doradca zawodowy, pedagog szk., pedagog spec.	<ul style="list-style-type: none"> - testy diagnozujące/sprawdzające wiedzę (szczególnie klasy 1); - przeprowadzenie próbnych egzaminów maturalnych i zawodowych; - spotkania ze szkolnym doradcą zawodowym; - spotkania ze specjalistami w danej dziedzinie, autorytetami - pracodawcami, przedsiębiorcami, pasjonatami w różnych dziedzinach; - wycieczki przedmiotowe;
Uczeń jest motywowany do nauki i pracy nad sobą	<ul style="list-style-type: none"> - stosowanie różnorodnych metod pracy z uczniem (aktywizujących, z wykorzystaniem technik multimedialnych itd.); - stwarzanie życzliwej, przyjaznej atmosfery pracy; 	Cały rok	Nauczyciele, wychowawcy, pedagog szk./spec.	<ul style="list-style-type: none"> - promowanie i chwalenie właściwych zachowań, pomocy koleżeńskiej, kultury języka, zachowań fair-play (podczas lekcji, na forum klasy, społeczności szkoły); - wpisywanie pochwał do E-dziennika, publiczne wyróżnianie uczniów, np. podczas apeli; - piętnowanie zachowań negatywnych (uwagi, nagany, rozmowy dyscyplinujące, uświadamianie podczas grupowych spotkań z uczniami); - zajęcia warsztatowe w klasach z pedagogiem szkolnym/specjalnym

				na temat sposobów uczenia się, zapamiętywania, radzenia w trudnych sytuacjach życiowych, dbania o własny rozwój wewnętrzny;
Uczeń posiadający specjalne potrzeby edukacyjne ma dostosowane formy i metody do swoich możliwości edukacyjnych	- dostosowanie wymagań edukacyjnych/programowych do możliwości ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE)	Cały rok	Pedagog szkolny i specjalny oraz zespół nauczycieli uczących ucznia	- przeprowadzenie rozpoznania sytuacji życiowej i szkolnej ucznia posiadającego opinię lub orzeczenie z poradni p-p (rozmowa z uczniem, rodzicem, analiza dokumentacji z poradni, wpis informacji do e-dz/zakładka "potrzeby specjalne" i "dodatkowe informacje"); - opracowanie WOPFU oraz IPET-u - zapoznanie zespołu nauczycieli uczących ucznia i rodziców z wymienionymi dokumentami; - zapewnienie przez szkołę zajęć rewalidacji uczniowi posiadającemu orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego; - zapewnienie uczniowi doraźnej opieki psychologiczno-pedagogicznej - konsultacje u pedagoga szkolnego/specj. lub u psychologa; - bieżący kontakt z rodzicem ucznia z SPE, poradnią p-p, lekarzem specj. itp.
Uczeń ma stwarzaną możliwość rozwijania swoich zdolności i umiejętności (pasje, talenty, zainteresowania),	- organizowanie warunków i możliwości do tego, aby uczniowie realizowali się w różnych dziedzinach i dyscyplinach; - stwarzanie możliwości poznawania nowych dziedzin życia, miejsc i zakątków;	Cały rok	Nauczyciele, wychowawcy, nauczyciele wychow. fiz., opiekunowie S.U., wolontariatu	- organizowanie zajęć pozalekcyjnych z określonych przedmiotów, jak: matematyka, informatyka, języki obce, m.in. w ramach dostępnych projektów unijnych, - organizowanie zajęć sportowych pozalekcyjnych, przygotowywanie do

<p>w tym aktywności sportowej</p>	<p>- przedstawienie oferty możliwości rozwoju dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mającymi określone deficyty rozwojowe, ale także dla <u>uczniów uzdolnionych</u>;</p>		<p>szkolnego, pedagog szk./spec.</p>	<p>rozgrywek na różnych szczeblach szkolnych i międzyszkolnych, - organizowanie kół zainteresowań (rozwijanie hobby, zdolności) oraz artystycznych; - organizowanie wolontariatu (na rzecz pomocy innym); - organizowanie wycieczek przedmiotowych, krajoznawczych, integrujących - rozwijających umiejętności interpersonalne; - indywidualna pomoc uczniom z trudnościami, w tym z opiniami i orzeczeniami wydanymi przez p p-p (m.in. opracowywanie IPET-ów i realizowanie ich wytycznych), - wsparcie dla uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia spec. w zakresie pomocy finansowej na zakup podręczników w ramach projektu rządowego: “Wyprawka szkolna”, - zindywidualizowane podejście do edukacji (formy, metody, zakres materiału) u uczniów uzdolnionych, - przygotowywanie uczniów do konkursów i olimpiad;</p>
<p>Uczeń potrafi swobodnie wyrażać swoje myśli, wypowiada się i pisze poprawnie</p>	<p>- kształtowanie w uczniach umiejętności swobodnego wyrażania swoich myśli z zachowaniem zasad poszanowania siebie i innych; - zachęcanie uczniów do pracy nad sobą;</p>	<p>Cały rok</p>	<p>Nauczyciele, szczeg. poloniści, nauczyciel bibliotekarz, pedagog szk./spec.</p>	<p>- zachęcanie uczniów do wypowiedziania się na różne tematy podczas zajęć lekcyjnych, paneli dyskusyjnych; przywiązywanie wagi do właściwego wysławiania się (pełne, wyczerpujące zdania);</p>

				<ul style="list-style-type: none"> - dbanie o właściwe wysławianie się w języku ojczystym; - czytanie/wyglaszanie referatów przez uczniów podczas lekcji; prowadzenie lekcji pokazowych; - organizowanie wewnątrzszkolnych konkursów ortograficznych i innych propagujących język ojczysty, np. pod hasłem: „Tę książkę warto przeczytać”; - zajęcia warsztatowe dla uczniów z zakresu komunikacji interpersonalnej; - dodatkowe zajęcia z języka polskiego dla uczniów z innych krajów;
Uczeń korzysta z bazy szkoły	<ul style="list-style-type: none"> - w szkole są systematycznie i adekwatnie do potrzeb kupowane pomoce dydaktyczne, sprzęt multimedialny, książki, narzędzia do pracy na warsztatach szkolnych itd.; - w szkole funkcjonują pracownie wyposażone w nowoczesne sprzęty, narzędzia i pomoce naukowe (pracownia gastronomiczna, mechaniczna, warsztaty szkolne samochodowe); 	Cały rok	Nauczyciele, nauczyciele informatyki, bibliotekarka, dyrektor szkoły	<ul style="list-style-type: none"> - lekcje biblioteczne; - zajęcia lekcyjne z wykorzystaniem pomocy dydaktycznych/naukowych, sprzętów i narzędzi w pracowniach szkolnych; - zajęcia informatyczne i z innych przedmiotów z wykorzystaniem technik informatycznych, sprzętu multimedialnego, pomocy naukowych; - konkursy wewnątrzszkolne o różnej tematyce z wykorzystaniem technologii informatycznej, multimedialnej;
Uczeń systematycznie przygotowuje się do egzaminów końcowych (zawodowych, maturalnych)	<ul style="list-style-type: none"> - umożliwianie uczniom dostępu do pełnej i wyczerpującej wiedzy przygotowującej do egzaminów końcowych (zawodowych, maturalnych); - stwarzanie uczniom warunków i możliwości do przyswajania wiedzy 	Cały rok	Nauczyciele, kierownik szkolenia praktycznego, dyrektor szkoły	<ul style="list-style-type: none"> - systematyczne sprawdzanie wiedzy uczniów podczas zajęć lekcyjnych, - przeprowadzanie próbnych egzaminów maturalnych i zawodowych, - hospitacje zajęć lekcyjnych dokonywane przez dyrektora szkoły,

	<p>w pełnym zakresie - zajęcia dydaktyczne w szkole oraz zajęcia praktyczne w ramach praktycznej nauki zawodu realizowane zgodnie z podstawą programową i z wykorzystaniem nowoczesnych technik i narzędzi pracy;</p> <p>- dokonywanie oceny efektów w nauce;</p>			<p>- kontrole praktyk realizowanych przez uczniów poza szkołą przez szkolnego kierownika nauczania praktycznego,</p> <p>- systematyczna ocena dokonywana przez dyrektora szkoły w zakresie wyposażenia szkoły w odpowiednie pomoce naukowe, sprzęt multimedialny, narzędzia itd. oraz adekwatne do potrzeb uzupełnianie dydaktycznej bazy szkoły;</p>
<p>Uczeń systematycznie uczęszcza na zajęcia lekcyjne</p>	<p>- stwarzanie odpowiednich warunków pracy w szkole, zapewnienie bezpieczeństwa i spokojnej atmosfery w szkole/na zajęciach lekcyjnych;</p> <p>- dokonywanie systematycznej oceny stanu frekwencji uczniów na zajęciach lekcyjnych;</p> <p>- motywowanie uczniów do systematycznego uczęszczania na zajęcia lekcyjne (system nagród i kar);</p> <p>- uświadomienie uczniów i ich rodziców/opiekunów prawnych o procedurach i sankcjach podejmowanych w przypadku nagminnej nieusprawiedliwionej nieobecności;</p> <p>- egzekwowanie obowiązku uczęszczania na zajęcia lekcyjne (w przyp. uczniów niepełnoletnich, tzw. obowiązku nauki);</p>	Cały rok	<p>Dyrektor, wicedyrektor, wychowawcy, pedagog szk./spec.</p>	<p>- zapewnienie uczniom należytej higieny, bezpieczeństwa i atmosfery pracy - zgodnie z przepisami BHP i wymogami Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej;</p> <p>- przekazanie uczniom informacji o obowiązku systematycznego uczęszczania na zajęcia lekcyjne (obowiązku nauki) i konsekwencjach dyscyplinarnych i prawnych w przypadku nagminnej nieusprawiedliwionej absencji:</p> <p><u>pogadanki prowadzone na lekcjach wychowawczych przez wychowawców i pedagoga szkolnego/specjalnego - szczególnie wśród uczniów klas pierwszych na początku roku szkolnego (wrzesień);</u> ponadto spotkania z policjantem, kuratorem sądowym itp. w ramach akcji szkolnych dni profilaktyki (listopad);</p> <p>- przekazanie rodzicom/opiekunom prawnym w./w. informacji podczas</p>

				<p>zebrań szkolnych, poprzez wiadomości na e-dzienniku (dyrektor, wychowawcy), informacji na stronie internetowej szkoły w zakładce “dokumenty szkolne”,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawienie uczniom i rodzicom statutu szkoły, programu wychowawczo-profilaktycznego – podczas lekcji wychowawczych, wywiadówek, - stosowanie obowiązującej gradacji kar (nagana/upomnienie wychowawcy, nagana dyrektora szkoły, w tym z ostrzeż.); - dokonywanie przez dyrektora i wicedyrektor systematycznej (comiesięcznej) analizy frekwencji w klasach; przekazywanie wychowawcom pisemnej informacji w tej sprawie wraz ze wskazaniem do dalszej pracy wychowawczej; - promowanie postaw uczniów systematycznie uczęszczających na zajęcia lekcyjne poprzez wpisy pochwał do E-dziennika, wyróżnianie podczas apeli szkolnych itp.; <p>- podejmowanie przez wychowawców, dyrektora i pedagoga szk./spec. następujących działań wychowawczych i zaradczych:</p> <p>1) systematyczna analiza frekwencji w klasach; pilnowanie terminów usprawiedliwień nieobecności</p>
--	--	--	--	--

				<p>(do tygodnia po przyjeździe ucznia do szkoły po okresie absencji w szkole);</p> <p>2) rozmowa/-y dyscyplinująca/ wychowawcza z uczniem przeprowadzona w pierwszej kolejności przez wychowawcę;</p> <p>3) poinformowanie rodziców (telefonicznie lub podczas rozmowy w szkole - pisemne wezwanie rodziców do szkoły) o zaistniałej sytuacji; sporządzenie z tej rozmowy notatki służbowej, pod którą podpisuje się rodzic i wychowawca,</p> <p>- w przypadku braku poprawy sytuacji, wychowawca występuje z wnioskiem o udzielenie uczniowi nagany dyrektora szkoły (od 40 godzin nieusprawiedliwionej absencji na lekcjach) - wniosek przekazuje pedagogowi szkolnemu. Ten rozpatruje go, po podpisaniu przekazuje dyrektorowi szkoły, który zatwierdza wniosek (lub nie). Informacja pisemna o Naganie Dyrektora Szkoły jest wysłana do rodziców ucznia/opiekunów i pracodawcy ucznia (dot. uczniów szkoły branż.);</p> <p>4) na tym etapie pedagog szkolny/specj. przeprowadza z uczniem rozmowę wychowawczą, wyjaśniającą sytuację ucznia; wzywa pisemnie do szkoły rodziców/opiekunów prawnych ucznia,</p>
--	--	--	--	--

				<p>z przeprowadzonej rozmowy sporządza notatkę służbową, która powinna być podpisana przez rodzica/opiekuna prawn. i pedagoga szk./spec.;</p> <p>5) przypadku braku poprawy sytuacji wychowawca występuje z kolejnym wnioskiem o udzielenie nagany dyrektora szkoły - z ostrzeżeniem skreślenia z listy uczniów (od 70 godzin nieusprawiedliwionej absencji na lekcjach) - procedura j.w.;</p> <p>6) w przypadku dalszego braku poprawy sytuacji-frekwencji ucznia na lekcjach pedagog szkolny/spec. za zgodą dyrektora szkoły kieruje sprawę do sądu rodzinnego (dot. uczniów niepełnoletnich) oraz przedstawia dany przypadek do rozpatrzenia na radzie pedagogicznej; rada pedagogiczna może podjąć decyzję o skreśleniu ucznia pełnoletniego z listy uczniów, a w przypadku ucznia niepełnoletniego w sytuacjach szczególnych po wskazaniu miejsca w innej szkole;</p> <p>7) sporządzanie opinii/informacji o sytuacji szkolno-wychowawczej danego ucznia do sądu rodzinnego, dla kuratorów sądowych, PCPR-u, MOPS-u., GOPS-u. przez pedagoga szkolnego/spec., ewentualnie wychowawcę ucznia;</p>
--	--	--	--	--

Kształtowanie Polaka, Europejczyka, obywatela

<p>Uczeń zna i przestrzega praw i obowiązków ucznia, dziecka i obywatela.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie uczniów z: Konstytucją RP oraz Konwencją o Prawach Dziecka; statutem i regulaminem szkoły; wewnątrzszkolnym systemem oceniania i klasyfikowania; - ocena przestrzegania przez uczniów praw i obowiązków; 	<p>Cały rok</p>	<p>Dyrektor, wicedyrektor. pedagog szkolny/spec., nauczyciele historii i HIT, wychowawcy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pogadanki na lekcjach wychowawczych na temat praw i obowiązków ucznia (głównie w klasach pierwszych w okresie IX); - pogadanki podczas lekcji historii i HIT na temat treści Konstytucji RP oraz Konwencji o Prawach Dziecka; - wybór Samorządu Uczniowskiego, samorządów klasowych(trójki klasowej); - systematyczne sprawdzanie poprzez E-dziennik stanu frekwencji, ocen, uwag; - konkursy wewnątrzszkolne z zakresu praw człowieka/obywatela, prawa Unii Europejskiej;
<p>Uczeń zna, szanuje i kultywuje tradycje narodowe oraz tradycje szkolne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie uczniów z historią Polski, tradycjami narodowymi (państwowymi), historią szkoły, biografią Patrona Szkoły i tradycjami szkolnymi; - stworzenie uczniom warunków i możliwości do kultywowania w./w. tradycji; - <u>wsparcie uczniów - obcokrajowców w adaptacji do nowej sytuacji życiowej, szkolnej;</u> 	<p>Cały rok</p>	<p>Dyrektor, wychowawcy, nauczyciele historii, HIT, opiekunowie S.U.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawienie uczniom na zajęciach historii, HIT, godzinach wychowawczych historii Polski, szkoły, sylwetki/biografii Patrona Szkoły; - przygotowywanie i przedstawianie przez uczniów referatów, prezentacji multimedialnych na temat, np. tradycji państwowych lub szkolnych (podczas lekcji historii, HIT-u, apeli szkolnych); - udział uczniów w uroczystych obchodach Święta Edukacji Narodowej, Patrona Szkoły, Niepodległości, Konstytucji 3 Maja; rozpoczęcia

				<p>i zakończenia roku szkolnego, pożegnania uczniów klas kończących;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie uczniów z symbolami szkoły, jak : sztandar, logo, kroniki; - motywowanie uczniów do udziału w przedsięwzięciach na rzecz dobra szkoły, integracji środowiska szkolnego; - <u>włączanie uczniów z innych krajów (w tym uchodźców z Ukrainy) w życie szkolne, klasowe, dodatkowe zajęcia z nauki języka polskiego, zajęcia wychowawcze i wspierające w trudnych sytuacjach;</u>
<p>Uczeń potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę informatyczną, multimedialną, rozsądnie korzysta z mediów społecznościowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dostarczanie uczniom wiedzy na temat zalet i wad/zagrożeń, jakie niesie za sobą korzystanie z Internetu; - kształtowanie w uczniach umiejętnego (odpowiedzialnego) korzystania z Internetu (w tym mediów społecznościowych) oraz właściwego/ optymalnego wykorzystania informacji zdobytych przez Internet; 	XI 2024r.	<p>Pedagog szkolny/spec., wychowawcy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - udział uczniów w warsztatach i pogadankach prowadzonych przez przedstawiciela Policji oraz pedagoga szkolnego na temat cyberprzemocy (w tym odpowiedzialności karnej), zagrożeń, jakie niesie za sobą niewłaściwe korzystanie z portali społecznościowych; - omawianie podczas godzin wychowawczych korzyści i zagrożeń, jakie może przynieść korzystanie z Internetu;
<p>Uczeń potrafi dokonać wyboru przyszłej ścieżki zawodowej i edukacyjnej,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dostarczenie uczniom wiedzy na temat specyfiki obecnego rynku pracy, sposobów poruszania się po nim (umiejętność znalezienia pracy); 	<p>X 2024r. III 2025r. (klasy kończące)</p>	<p>Doradca zawodowy, pedagog szkolny</p>	<ul style="list-style-type: none"> - udział uczniów wszystkich klas w Szkolnym Tygodniu Kariery (X 2024r.); - udział uczniów klas kończących w warsztatach i pogadankach

<p>poruszać się na lokalnym rynku pracy.</p>	<p>- wyrabianie w uczniach umiejętności właściwego prezentowania się jako przyszły pracownik, skutecznej komunikacji społecznej (interpersonalnej);</p>			<p>z doradcą zawodowym – przedstawienie sposobów poruszania się na obecnym rynku pracy, ofert i możliwości, jakie daje rynek pracy (III 2024r.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - godziny dydaktyczne z doradcą zawodowym; - zajęcia warsztatowe dla uczniów klas kończących z zakresu komunikacji interpersonalnej, umiejętności wystąpień publicznych, radzenia sobie ze stresem - przeprowadzone przez pedagoga szkolnego (ewentualnie zaproszonych specjalistów);
<p>Uczeń jest życzliwy i pomocny dla uczniów innej narodowości</p>	<p>- stworzenie warunków przyjaznych dla uczniów z innych krajów</p>	<p>Cały rok</p>	<p>Wszyscy nauczyciele i pracownicy szkoły</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia integrujące grupy klasowe, w których są uczniowie z innych krajów (wycieczki, zajęcia warsztatowe itp.); - przedsięwzięcia szkolne włączające i pozytywnie wzmacniające uczniów - obcokrajowców; - zapewnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla uczniów - obcokrajowców (psycholog, pedagog szkolny i specjalny); - zapewnienie zajęć dodatkowych, szczególnie nauki j.polskiego dla obcokrajowców; - bieżąca obserwacja zachowań i potrzeb uczniów - obcokrajowców - uwrażliwienie

				nauczycieli uczących tych uczniów, pracowników administracji, obsługi.
--	--	--	--	--

Kształtowanie człowieka kulturalnego, tolerancyjnego i wrażliwego na potrzeby innych

<p>Uczeń zna i stosuje zasady dobrego wychowania w różnych sytuacjach społecznych.</p>	<p>- zapoznanie uczniów z zasadami właściwego/dobrego, zgodnego z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, wychowania; - stwarzanie w szkole miłej, spokojnej atmosfery, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa;</p>	<p>Cały rok</p>	<p>Wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny/spec.</p>	<p>- przeprowadzanie lekcji wychowawczych dot. zasad dobrego wychowania, właściwego prezentowania się (ubiór, stosunek do nauczycieli, rówieśników); - pogadanki z pedagogiem szkolnym na temat zasad regulaminu szkolnego (statutu szkoły); - bieżące reagowanie na przejawy łamania zasad regulaminu szkolnego, złego zachowania – karanie zgodnie ustaloną gradacją kar, piętnowanie na forum klasy, szkoły negatywnych zachowań (<u>nie</u> personalnie); - promowanie pozytywnych zachowań, postaw pomocy koleżeńskiej itp. – nagradzanie, wyróżnianie na forum klasy, szkoły, pisemne pochwały;</p>
<p>Uczeń jest otwarty na potrzeby innych, chętny do pomocy</p>	<p>- stwarzanie warunków i zachęcanie uczniów do pomocy innym, włączanie się w akcje charytatywne, wolontariat na rzecz pomocy ludziom potrzebującym, chorym.</p>	<p>Cały rok</p>	<p>Opiekun wolontariatu szkolnego, opiekunowie S.U., pedagog</p>	<p>- wychwytywanie przez wychowawców i pedagoga szk./spec. uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, mających trudności szkolno-wychowawcze i udzielanie im kompleksowego</p>

			szk./spec.szkolny, nauczyciele/ wychowawcy	wsparcia - włączanie w pomoc instytucji: MOPS/GOPS, PCPR, sąd rodzinny, PP-P, poradnie zdrowia psychicznego, przychodnie lekarskie); - angażowanie uczniów do włączania się w akcje charytatywne organizowane w szkole i poza nią; - wspieranie działalności szkolnej grupy wolontariuszy (pomoc w hospicjum, ZOL-u);
Uczeń aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym szkoły i środowiska lokalnego	- stwarzanie możliwości uczniom do włączania się w przedsięwzięcia szkolne i pozaszkolne; - wspieranie integracji grup klasowych i społeczności szkolnej; - stwarzanie możliwości do poznawania kultury i sztuki;	Cały rok	Wychowawcy, nauczyciele, opiekunowie S.U., pedagog szk./spec., doradca zawodowy	- angażowanie uczniów do włączania się w imprezy szkolne i międzyszkolne; - wycieczki klasowe, szkolne - integracja uczniów ze sobą, pomoc w aklimatyzowaniu się do nowej sytuacji i środowiska szkolnego uczniów klas pierwszych; - organizowanie przez szkołę wyjść/wyjazdów do kina, teatru itp.; - organizowanie w ramach przedsięwzięć szkolnych spotkań z pisarzami, artystami; - przygotowanie przez uczniów gazetki szkolnej na temat Patrona Szkoły i innych autorytetów;

**Kształtowanie człowieka szanującego zdrowie, dbającego o bezpieczeństwo własne i innych,
żyjącego w zgodzie z przyrodą**

<p>Uczeń ma świadomość, że zdrowie jest wartością nadrzędną; uczeń zapobiega chorobom – prowadzi zdrowy tryb życia, unika zachowań ryzykownych, jest wolny od uzależnień</p>	<p>- przekazanie uczniom pełnej wiedzy na temat <u>wartości zdrowia</u> w aspekcie biopsychospołecznym, sposobu dbania o nie, istoty zdrowego żywienia i ruchu; - uświadomienie uczniów o szkodliwości i konsekwencjach <u>zachowań ryzykownych</u>;</p>	<p>Cały rok</p>	<p>Pedagog szk./spec., pielęgniarka szkolna, wychowawcy, nauczyciel biologii, nauczyciele przedmiotów żywieniowych i pokrewnych</p>	<p>- pogadanki w ramach godzin wychowawczych na temat zasad zdrowego trybu życia; - pogadanki podczas zajęć biologii w zakresie postaw/zachowań prozdrowotnych i szkodzących zdrowiu oraz chorób cywilizacyjnych; - spotkania z lekarzem, pielęgniarką szk. - pogadanki na temat profilaktyki chorób cywilizacyjnych, w tym chorób nowotworowych; - warsztaty kulinarne dla uczniów z nauczycielami przedmiotów żywieniowych oraz z dietetykiem w ramach SZKOLNYCH DNI ZDROWIA (IV 2024r.); - konkursy kulinarne; - opracowanie programu profilaktyki uzależnień przez pedagoga szk. i złożenie wniosku o dotację na realizację programu do Komisji p./alkoholowej w U.M. w Człuchowie (XII 2023r.); - rady szkoleniowe dla nauczycieli i rodziców w zakresie zwalczania, profilaktyki uzależnień wśród młodzieży;</p>
---	--	-----------------	---	--

<p>Uczeń dba o bezpieczeństwo własne i innych, przeciwdziała zjawisku agresji i przemocy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie w uczniach postawy oraz umiejętności dbania o bezpieczeństwo własne i innych i odpowiedzialności za nie; - uświadomienie uczniów o negatywnych skutkach psychologicznych, fizycznych i prawnych zjawiska agresji i przemocy; - uświadomienie uczniów o ich roli w sytuacjach naruszających bezpieczeństwo własne i innych (pojęcia sprawcy, ofiary, świadka zdarzenia); - uświadomienie uczniów o potrzebie reagowania na zjawisko agresji i przemocy (przedstawienie sposobów 	<p>Cały rok</p>	<p>Pedagog szk./spec., nauczyciel BHP, nauczyciele/ wychowawcy, dyrektor szkoły</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pogadanki i zajęcia warsztatowe dla uczniów przeprowadzone przez pedagoga szkolnego, wychowawców, policjantów i kuratorów z zakresu przeciwdziałania agresji i przemocy, odpowiedzialności karnej nieletnich i pełnoletnich, sposobów reagowania na sytuacje agresywne/przemocowe - wskazanie uczniom osób, miejsc/instytucji, do których mogą zwrócić się o pomoc; - instruktaż w ramach przedmiotów zawodowych z zakresu przepisów BHP; - pogadanka z instruktorem prawa jazdy na temat bezpieczeństwa w ruchu drogowym; - przeprowadzenie z udziałem całej szkoły symulacyjnych akcji ewakuacji szkoły w razie sytuacji kryzysowych; - przeprowadzenie szkolenia nauczycieli na temat postępowania w sytuacjach kryzysowych na terenie szkoły (np. uczeń pod wpływem narkotyków); - pełnienie dyżurów przez nauczycieli podczas przerw; - bieżąca analiza sytuacji wychowawczej uczniów na podstawie obserwacji, informacji zawartych w E-dzienniku, informacji od uczniów, nauczycieli, rodziców (wychowawcy, dyrektor, pedagog szk./spec.); - stosowanie względem uczniów systemu kar i nagród zgodnie ze statutem szkoły;
---	---	-----------------	---	--

<p>Uczeń żyje w zgodzie z przyrodą i potrafi działać na rzecz jej ochrony.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie w uczniach potrzeby dbania o środowisko przyrodnicze; - uświadomienie uczniów o źródłach niszczenia przyrody i sposobach dbania o nią; 	<p>Cały rok</p>	<p>Nauczyciele biologii, geografii, przedmiotów hotelarskich/turystycznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poznanie walorów naszego miasta i okolic – wyjścia klasowe z wychowawcami (IX/X 2023r., IV/V/VI 2024r.); - pogadanki podczas zajęć biologii, geografii i na przedmiotach związanych z turystyką na temat ochrony środowiska, jej roli dla dobra ludzi; - organizowanie wewnętrznych konkursów i akcji proekologicznych, np. akcja „Sprzątanie miasta/świata”; - uświadomienie uczniów o segregacji śmieci;
<p>Uczeń włącza się w działania na rzecz promocji zdrowia, zachęca do tych działań innych - rodzinę, środowisko szkolne, lokalne.</p>	<p>- przynależenia szkoły do Wojewódzkiej Sieci Szkół Promujących Zdrowie (SzPZ) - realizacja priorytetów wynikających z realizacji programu’</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie w szkole akcji o charakterze prozdrowotnym i współpraca z innymi szkołami w tym zakresie; - propagowanie idei honorowego dawstwa krwi; - realizacja programów: “Podstępne WZW” i “Znamię znam je”. 	<p>Cały rok</p>	<p>Szkolni koordynatorzy ds. promocji zdrowia - Agnieszka Buława i Violetta Folleher-Lesman</p>	<ul style="list-style-type: none"> - realizowanie zadań w ramach standardów SzPZ poprzez propagowanie zdrowego stylu życia/żywienia (DNI ZDROWIA - IV 2025r.) oraz profilaktykę uzależnień, HIV/AIDS, agresji, przemocy i uświadamianie o bezpieczeństwie w ruchu drogowym (SZK. DNI PROFILAKTYKI, XI/XII 2024r.); - udział uczniów, nauczycieli i pracowników szkoły w akcjach propagujących ideę honorowego dawstwa krwi - prelekcje dla uczniów przeprowadzone przez nauczycielkę - Violetę Folleher-Lesman na temat idei i zasad zostania dawcą oraz organizacja przyjazdu KRWIOBUSU na teren naszej szkoły lub udział w tego typu akcjach

				<p>organizowanych w innych szkołach (cyklicznie co dwa, trzy miesiące);</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacja programu dot. profilaktyki raka skóry - czerniaka i WZW (pogadanki w klasach pierwszych przeprowadzone przez pedagoga szk. - koordynatora programu); - profilaktyka chorób cywilizacyjnych – pogadanki w klasach starszych w ramach lekcji wychowawczych przez pedagoga szkolnego we współpracy z pielęgniarką szkolną.
--	--	--	--	--

Opracowała: Agnieszka Buława